

การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา รอบสาม

การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งกระทำโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ว่า ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี

สมศ. ได้ประเมินคุณภาพภายนอกไปแล้ว 2 รอบ รอบแรก ระหว่าง พ.ศ. 2544 – 2548 ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อยืนยันสภาพการดำเนินงานที่แท้จริงของสถานศึกษา และรอบสอง ระหว่าง พ.ศ. 2549 – 2553 เป็นการประเมินเพื่อการรับรองมาตรฐานตามมาตรฐานคุณภาพ สมศ.

สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา รอบสาม ซึ่งจะเริ่มประเมินตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นไปนั้น ขณะนี้คณะกรรมการบริหาร สมศ. ได้มีมติเห็นชอบกับการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา และกรอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และน้ำหนักการประเมินเรียบร้อยแล้ว เมื่อคราวประชุมครั้งที่ 7/2552 วันที่ 22 กันยายน 2552 และครั้งที่ 8/2552 วันที่ 30 กันยายน 2552

QA News จึงขอสรุปสาระสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา รอบสามมาให้ทราบกันเพื่อเป็นข้อมูล ดังนี้

การกำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา

สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปจากการประเมินภายนอก รอบสอง คือ การแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา เดิม สมศ. แบ่งเป็น 4 กลุ่มสาขาวิชา การประเมินรอบสาม สมศ. ได้แบ่งกลุ่มสถาบันตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ผนวกกับการจัดกลุ่มตามจุดเน้นตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดย สมศ. ได้แบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่เน้นระดับปริญญาตรี และกลุ่มสถาบันเฉพาะทางออกเป็นกลุ่มย่อยอีกกลุ่มละ 2 กลุ่มย่อย จึงมีกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา 5 กลุ่ม (กลุ่ม ก วิทยาลัยชุมชน จัดเป็นสถาบันอุดมศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญา) ดังนี้

กลุ่ม ข สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี

หมายถึง สถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งได้มาตรฐานตามคุณลักษณะที่เป็นจุดเน้นของสถาบันเป็นหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค สถาบันมีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงาน ธุรกิจ และบุคคลในท้องถิ่นและภูมิภาค เพื่อรองรับการดำรงชีพ การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของท้องถิ่น

และของภูมิภาค รวมทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันอาจมีการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะระดับปริญญาโทด้วยก็ได้ ทั้งนี้ สถาบันอาจจัดการศึกษาในระบบจำกัดรับหรือระบบเปิด รวมทั้งระบบการเรียนรู้ทางไกลได้

เมื่อพิจารณาจุดเน้นในการปฏิบัติพันธกิจของสถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี สามารถจำแนกกลุ่มสถาบันออกเป็น 2 ประเภท คือ

ข (1) **สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี** ซึ่งหมายความถึง สถาบันที่เน้นการสอนระดับปริญญาตรีโดยการวิจัยและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้เรื่องปัญญาและคุณธรรมตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการบ่มเพาะและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ที่มีศักยภาพ และความพร้อมที่จะตอบสนองสังคมได้

ข (2) **สถาบันที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีและพัฒนาสังคม** ซึ่งหมายความถึง สถาบันที่ได้ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ และผลิตบัณฑิตระดับสูงในบางสาขาวิชา ให้เป็นบัณฑิตที่เรื่องปัญญาและคุณธรรมตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และเป็นสถาบันที่เน้นการประเมินและการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการประยุกต์ความรู้เพื่อผลิตบัณฑิต

และการพัฒนาสังคมโดยการบริการวิชาการแก่สังคมด้วยสำนักแห่งความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นที่พึ่งของชุมชนและสังคม เช่น การศึกษาต่อเนื่อง การพัฒนาชุมชนและสังคมและงานที่ปรึกษาต่าง ๆ

กลุ่ม ค สถาบันเฉพาะทาง

หมายถึง สถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา เช่น วิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ สังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ รวมทั้งสาขาวิชาที่เฉพาะทาง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้เฉพาะที่ลุ่มลึกและเชี่ยวชาญตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สถาบันนี้อาจเน้นการทำวิทยานิพนธ์หรือการวิจัย หรือเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพระดับสูงหรือเน้นทั้งสองด้าน รวมทั้งสถาบันอาจมีบทบาทในการพัฒนาภาคการผลิตทั้งด้านอุตสาหกรรมและบริการ สถาบันในกลุ่มนี้จำแนกเป็น 2 ประเภทคือ

ค (1) สถาบันที่เน้นผลิตบัณฑิต ระดับบัณฑิตศึกษาและวิจัย เป็นสถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา วิจัยสร้างความรู้ใหม่เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา และเผยแพร่องค์ความรู้เฉพาะทางหรือกลุ่มสาขาวิชาสู่ภาคการผลิตทั้งอุตสาหกรรมและบริการ รวมทั้งผู้ใช้ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

ค (2) สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชาในระดับปริญญาตรี เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นการสอนเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชาในระดับปริญญาตรี ประเมินและวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งการประยุกต์ความรู้เพื่อการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชาเพื่อตอบสนองภาคการผลิตทั้งภาคอุตสาหกรรมและบริการ รวมทั้งสถาบันผลิตบัณฑิตภาคปฏิบัติด้วย

กลุ่ม ง สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะระดับปริญญาเอก

หมายถึง สถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา สมบูรณ์แบบ โดยเน้นการผลิตบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะระดับปริญญาเอกที่มีความลุ่มลึก ดั้งเดิมและเชี่ยวชาญ และเป็นผู้นำทางความคิดตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ระดับบัณฑิตศึกษา เน้นการทำวิทยานิพนธ์และการวิจัย รวมถึงการวิจัยหลังปริญญาเอก สถาบันมุ่งวิจัยขั้นสูงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ทฤษฎีและข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการ เพื่อ

ความเป็นเลิศทางวิชาการในทุกภารกิจ และใช้การวิจัยเป็นวิถีชีวิต เผยแพร่องค์ความรู้ไปสู่ผู้ใช้ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยมุ่งสู่การพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัยและสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล รวมทั้งเป็นศูนย์กลางของการอุดมศึกษาของภูมิภาคและของโลกได้

ระดับการประเมิน

การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา รอบสาม จะประเมินเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับสถาบัน
2. ระดับคณะวิชา
3. ระดับวิทยาเขตและวิทยาการ (ศูนย์การจัดการศึกษานอกที่ตั้ง)

ซึ่งการประเมินทุกระดับจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานสถาบันจึงจะได้รับการรับรองมาตรฐานด้วย

การให้คะแนนการประเมิน

การให้คะแนนการประเมินในแต่ละตัวบ่งชี้ในรอบสามจะแตกต่างจากการประเมินรอบสองซึ่งให้คะแนนเป็น 3 ส่วน คือ คะแนนการบรรลุเป้าหมาย คะแนนองพัฒนาการ และคะแนนอิงมาตรฐานของ สมศ. แต่ในรอบสามนี้จะให้คะแนนโดยอิงเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ. เพียงอย่างเดียว

การตัดสินผลการประเมิน

การตัดสินผลการประเมินรอบสาม จะแบ่งเป็น 1) รับรองมาตรฐาน 2) ไม่รับรองมาตรฐาน และ 3) รับรองมาตรฐานแบบ Outstanding

ผู้อำนวยการ สมศ. คนใหม่

ตามที่วาระการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้หมดวาระลง การสรรหาผู้อำนวยการ สมศ. คนใหม่ได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว โดยได้ ศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ สมศ.

ศ.ดร. ชาญณรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์ สำเร็จการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศิลปศาสตร์) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาเอก Ed.D (Art Education) จาก Illinois State University สหรัฐอเมริกา เคยดำรงตำแหน่งคณบดี คณะศิลปศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเลขาธิการที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย เป็นผู้ริเริ่มโครงการ "Art for All" โครงการดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาผู้ด้อยโอกาส) ประจำปี 2545